

TEHNICI DE CONTABILIZARE A ELEMENTELOR DE ACTIVE FINANCIARE

Marcela FOCȘA, drd.
mardem1@yahoo.com

Academia de Studii Economice a Moldovei
Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, 61
www.ase.md

ABSTRACT: *The financial assets have an important role in the economic entities. Over time financial assets value are increasing. Based on this principle, we believe that the accounting of financial asset elements should be well defined to avoid confusion when are used the accounting information with reference to it.*

Well, the accounting methodology for this compartment is more clearly foreseen by IFRS, but in company can arise many problems that require a more in-depth approach. Thus, the purpose of this paper is to clarify some moments related to the accounting of financial assets.

The research methods of this theme are: determinating the accounting methods of the financial assets components that are applied at national level but also abroad, researching the normative provisions in the territory of Republic of Moldova and comparing its with UE provisions.

KEY WORDS: *accounting, evaluation, financial assets, granted loans, purchased shares, recognition*

Classification: JEL M 41

Activele financiare sunt abordate în literatura de specialitate sub diferite noțiuni precum „resurse financiare”, „instrumente financiare”, „investiții financiare”, „imobilizări financiare”. Conform SNC „Creanțe și investiții financiare”, acestea pot fi reflectate sub formă de valori mobiliare, cote de participație, depozite, împrumuturi acordate și alte investiții deținute de entitate în scopul exercitării controlului, obținerii veniturilor sau altor beneficii economice [6].

Conform IAS 32 „Investiții financiare: prezentare și descriere”, un instrument financiar reprezintă orice contract ce generează simultan un activ financiar pentru o întreprindere și o datorie financiară sau un instrument de capitaluri proprii pentru o altă întreprindere” [1].

Activele financiare se recunosc în baza contabilității de angajamente, în cazul în care se îndeplinesc condițiile:

- există o certitudine întemeiată că în urma deținerii activelor financiare entitatea va obține beneficii economice viitoare;
- valoarea activelor financiare poate fi evaluată în mod credibil [6].

Titlurile de valoare sau de participare vor fi recunoscute la momentul dobândirii acestora, iar împrumuturile acordate - în momentul constatării dreptului de creanță respectivă.

Evaluarea activelor financiare, la fel ca celelalte active, are loc în două forme: inițial, adică la achiziționare și se face în baza costului de achiziție a activului financiar, în care sunt incluse toate costurile de tranzacționare generate de dobândire a acestuia, precum comisioanele, taxele și impozitele și ulterior, care se face la costul amortizat sau la valoarea justă [6].

Amortizarea activelor financiare se calculează aplicând metoda ratei efective a dobânzii, care coincide cu rata de actualizare a fluxului de trezorerie, care se așteaptă, în viitor, până la momentul stingerii sau modificării valorii nete rămase a activului financiar, reieșind din condițiile pieței.

Contabilitatea activelor financiare prevede unele particularități de evidență cărora trebuie să li se acorde atenție.

În opinia autorului, pentru evidența activelor financiare este necesară implementarea unei grupe separate a acestor active în planul de conturi contabile. Actualmente acesta prevede grupa 14 „Investiții financiare pe termen lung” din clasa I și grupa 25 „Investiții financiare curente” pentru

activele financiare curente din clasa a II-a [5], însă considerăm oportun a se numi grupa 14 „Active financiare pe termen lung” și grupa 25 „Active financiare curente”, în care să se prevadă conturile investițiilor financiare, precum și a instrumentelor financiare derivate.

În acest context am putea evidenția următoarele conturi la grupa 14 „Active financiare pe termen lung”: 141 „Acțiuni deținute pe termen lung în părți afiliate”; 142 „Acțiuni deținute pe termen lung în părți neafiliate”; 143 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți afiliate”; 144 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți neafiliate”; 145 „Alte instrumente financiare pe termen lung”.

Analog, pentru grupa 25 „Active financiare curente” pot fi deschise conturile:

251 „Acțiuni curente deținute în părți afiliate”; 252 „Acțiuni curente deținute în părți neafiliate”; 253 „Împrumuturi acordate pe termen scurt în părți afiliate”; 254 „Împrumuturi acordate pe termen scurt în părți neafiliate”; 255 „Alte instrumente financiare curente”.

Conturile grupelor nominalizate mai sus vor avea funcție contabilă de activ.

Conturile 141 „Acțiuni deținute pe termen lung în părți afiliate” și 251 „Acțiuni curente deținute în părți afiliate” va prevedea informația cu privire la acțiunile deținute la entitățile afiliate, care se vor debita cu valoarea acțiunilor procurate sau va reprezenta o parte din aportul la capitalul social al unei părți afiliate și se vor credita cu valoarea cheltuielilor privind acțiunile cedate sau cu valoarea acțiunilor rețese.

Soldul conturilor în cauză vor fi debitoare și vor reprezenta valoarea acțiunilor deținute pe termen lung sau curente de entitate la finele unei perioade de gestiune.

Conturile 142 „Acțiuni deținute pe termen lung în părți neafiliate” și 252 „Acțiuni curente deținute în părți neafiliate” vor asigura evidența acțiunilor deținute în părțile neafiliate, care se vor debita cu valoarea acțiunilor procurate sau va reprezenta o parte din aportul la capitalul social al unei părți neafiliate și se vor credita cu valoarea cheltuielilor privind acțiunile cedate sau cu valoarea acțiunilor rețese din entitățile respective. Soldul conturilor 142 „Acțiuni deținute pe termen lung în părți neafiliate” și 252 „Acțiuni curente deținute în părți neafiliate” vor fi debitoare și vor reflecta valoarea acțiunilor deținute pe termen lung sau curente de entitate în cadrul unei entități străine la finele unei perioade de gestiune.

Menționăm că la înregistrarea intrării acțiunilor pe termen lung sau curente, fie în părți afiliate sau neafiliate, acestea se vor evalua la costul de procurare, care va fi prețul de cumpărare sau valoarea prevăzută în contractul încheiat între părți.

Conturile 143 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți afiliate” și 253 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți afiliate”, care asigură evidența creanțelor imobilizate sub forma împrumuturilor acordate părților afiliate se vor debita cu valoarea împrumuturilor acordate și veniturile de realizat din împrumuturile respective sub formă de dobânzi sau diferențe de curs valutar favorabile și se vor credita cu valoarea împrumutului rambursat și a dobânzii încasate, precum și cu diferențele de curs valutar nefavorabile la finele anului de gestiune. Soldul conturilor 143 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți afiliate” și 253 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți afiliate” vor fi debitoare și vor constitui valoarea împrumuturilor acordate în părțile afiliate la finele perioade de gestiune.

Conturile 144 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți neafiliate” și 254 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți neafiliate” asigură evidența creanțelor imobilizate sub forma împrumuturilor acordate părților neafiliate, în debitul cărora se va reflecta valoarea împrumuturilor acordate și veniturile de realizat din împrumuturile acordate părților neafiliate sub formă de dobânzi sau diferențe de curs valutar favorabile și se vor credita cu valoarea împrumutului rambursat și a dobânzii încasate, precum și cu diferențele de curs valutar nefavorabile din împrumuturile în cauză la finele anului de gestiune.

Soldul conturilor 144 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți neafiliate” și 254 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți neafiliate” vor fi debitoare și vor constitui valoarea împrumuturilor acordate părților neafiliate la finele perioade de gestiune.

Conturile 145 „Alte instrumente financiare pe termen lung” și 255 „Alte instrumente financiare curente” ar asigura evidența altor active financiare precum valorile mobiliare, depozitele, contractele forward, futures, swap, opțiunile, warante, subscriere, alocare, atribuire și altele, în debitul cărora se va reflecta intrarea/majorarea elementelor de instrumente financiare, iar în credit – ieșirea/diminuarea valorii elementelor în cauză.

Soldul conturilor 145 „Alte instrumente financiare pe termen lung” și 255 „Alte instrumente financiare curente” vor fi debitoare și vor reflecta valoarea instrumentelor financiare deținute de entitate la finele perioade de gestiune.

La conturile contabile propuse pot fi deschise subconturi în dependență de necesitățile fiecărei entități separat. Subconturile pot fi clasificate pe categorii de active financiare, în dependență de anumite criterii necesare de grupare precum metodele de evaluare sau alte particularități ce ar putea prezenta o informație amplă și clară utilizatorilor cu privire la activele financiare din cadrul entității economice.

Vom prezenta cele mai frecvente și importante înregistrări contabile aferente evidenței acțiunilor în tabelul de mai jos.

Tabelul 1. Înregistrări contabile privind mișcarea acțiunilor

Conținutul operației	Conturi corespondente	
	Debit	Credit
1. Reflectarea operației procurării acțiunilor de la entitățile afiliate/neafiliate	141 „Acțiuni deținute pe termen lung în părți afiliate” 142 „Acțiuni deținute pe termen lung în părți neafiliate” 251 „Acțiuni curente deținute în părți afiliate” 252 „Acțiuni curente deținute în părți neafiliate”	242 „Conturi curente în monedă națională” 544 „Alte datorii curente”
2. Reflectarea participării în natură la capitalul social al unei entități nou înființate	124 „Amortizarea mijloacelor fixe” 721 „Cheltuieli cu active imobilizate” 141 „Acțiuni deținute pe termen lung în părți afiliate” 142 „Acțiuni deținute pe termen lung în părți neafiliate” 251 „Acțiuni curente deținute în părți afiliate” 252 „Acțiuni curente deținute în părți neafiliate”	123 „Mijloace fixe” 621 „Venituri din operațiuni cu active imobilizate”
3. Realizarea titlurilor de participare către terți (casarea valorii de bilanț)	721 „Cheltuieli cu active imobilizate”	141 „Acțiuni deținute pe termen lung în părți afiliate” 142 „Acțiuni deținute pe termen lung în părți neafiliate” 251 „Acțiuni curente deținute în părți afiliate” 252 „Acțiuni curente deținute în părți neafiliate”
4. Reflectarea prețului de vânzare (venitul din operațiunea de capital) a titlurilor de participare	Creanțe cu efect financiar	621 „Venituri din operațiuni cu active imobilizate”

Sursa: elaborat de autor

În afară de titlurile de participare, există situații în care societățile comerciale, dispunând de resurse financiare, acordă împrumuturi părților afiliate sau neafiliate.

Cele mai importante operațiuni contabile cu referire la împrumuturile acordate le vom reflecta în tabelul ce urmează.

Tabelul 2. Înregistrări contabile privind împrumuturile acordate

Conținutul operației	Conturi corespondente	
	Debit	Credit
1. Acordarea împrumuturilor pe termen lung/curente părților afiliate/neafiliate	143 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți afiliate” 144 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți neafiliate” 253 „Împrumuturi acordate pe termen scurt în părți afiliate”	242 „Conturi curente în monedă națională”

	254 „Împrumuturi acordate pe termen scurt în părți neafiliate”	
2. Reflectarea dobânzilor aferente împrumuturilor acordate, calculate la sfârșitul unei perioade de gestiune, care urmează a se încasa în perioadele următoare (venituri financiare)	143 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți afiliate” 144 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți neafiliate” 253 „Împrumuturi acordate pe termen scurt în părți afiliate” 254 „Împrumuturi acordate pe termen scurt în părți neafiliate”	622 „Venituri financiare”
3. Încasarea creanțelor legate de participații și rambursarea împrumuturilor acordate, la scadență, precum și încasarea dobânzilor aferente acestora	242 „Conturi curente în monedă națională”	143 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți afiliate” 144 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți neafiliate” 253 „Împrumuturi acordate pe termen scurt în părți afiliate” 254 „Împrumuturi acordate pe termen scurt în părți neafiliate”
4. Împrumuturile acordate, neîncasate sau recuperate, din diferite motive (pierdere)	722 „Cheltuieli financiare”	143 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți afiliate” 144 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți neafiliate” 253 „Împrumuturi acordate pe termen scurt în părți afiliate” 254 „Împrumuturi acordate pe termen scurt în părți neafiliate”

Sursa: elaborat de autor

De regulă, sunt cazuri când împrumuturile acordate terților sau alte creanțele imobilizate pot fi exprimate în valută străină. La lichidarea acestor creanțe pot apărea diferențe de curs valutar favorabile (venituri financiare) sau nefavorabile (cheltuieli financiare). Diferențele de curs valutar ce reprezintă venit financiar se înregistrează prin formula contabilă:

Debitul contului 143 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți afiliate”
Debitul contului 144 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți neafiliate”
Debitul contului 253 „Împrumuturi acordate pe termen scurt în părți afiliate”
Debitul contului 254 „Împrumuturi acordate pe termen scurt în părți neafiliate”
Creditul contului 622 „Venituri financiare”

Diferențele de curs valutar ce reprezintă cheltuieli financiare se înregistrează prin formula contabilă:

Debitul contului 722 „Cheltuieli financiare”
Creditul contului 143 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți afiliate”
Creditul contului 144 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți neafiliate”
Creditul contului 253 „Împrumuturi acordate pe termen scurt în părți afiliate”
Creditul contului 254 „Împrumuturi acordate pe termen scurt în părți neafiliate”

Este necesar ca valoarea creanțelor imobilizate în valută străină, la finele fiecărei perioade de gestiune, să fie recalculată la nivelul cursului valutar, pentru a determina diferențele de conversie favorabile sau nefavorabile. La începutul următoarei perioade de gestiune diferențele de curs valutar favorabile și nefavorabile sunt reluate prin formulele contabile inverse celor notate la finele perioadei sau prin înregistrări în roșu.

De regulă, vânzarea activelor financiare este similară celei cu celelalte imobilizări cedate.

Să examinăm câteva situații practice. Presupunem că entitatea „A” achiziționează de la entitatea „B” un pachet de 300 acțiuni la prețul de 50 lei unitatea și achită inițial valoarea pentru 200 acțiuni. Bursa care a efectuat tranzacția percepe un comision de 2%, TVA - 20%. În cazul respectiv vom reflecta înregistrările:

- Achiziționarea acțiunilor:

Debitul contului 142 „Acțiuni deținute pe termen lung în părți neafiliate” – 15000 lei

Creditul contului 242 „Conturi curente în monedă națională” – 10000 lei

Creditul contului 544 „Alte datorii curente” – 5000 lei

- Reflectarea comisionului și TVA:

Debitul contului 722 „Cheltuieli financiare” – 300 lei

Debitul contului 534 „Datorii față de buget” – 3000 lei

Creditul contului 544 „Alte datorii curente” – 3300 lei

- Achitarea ulterioară a datoriei:

Debitul contului 544 „Alte datorii curente” – 3300 lei

Creditul contului 242 „Conturi curente în monedă națională” – 3300 lei

Ieșirea imobilizărilor financiare din societate prin vânzare implică aceleași operații asemănătoare cu operațiile de ieșire a celorlalte feluri de imobilizări: vânzarea propriu-zisă și scoaterea din evidență a activelor financiare.

Vom examina o situație în care societatea „A” vinde acțiuni deținute la o societate afiliată la un preț de vânzare de 50000 lei, valoarea de achiziționare fiind de 30000 lei. Societatea „A” plătește societății de intermediere o sumă ce reprezintă 3% din valoarea tranzacției.

- Înregistrarea vânzării acțiunilor:

Debitul contului „Creanțe cu efect financiar” – 50000 lei

Creditul contului 621 „Venituri din operațiuni cu active imobilizate” – 50000 lei

- Înregistrarea scoaterii din gestiune a acțiunilor vândute:

Debitul contului 721 „Cheltuieli cu active imobilizate” – 30000 lei

Creditul contului 141 „Acțiuni deținute pe termen lung în părți afiliate” – 30000 lei

- Înregistrarea datoriei către societatea de intermediere:

Debitul contului 722 „Cheltuieli financiare” – 1500 lei

Creditul contului 544 „Alte datorii curente” – 1500 lei

- Înregistrarea plății datoriei către societatea de intermediere:

Debitul contului 544 „Alte datorii curente” – 1500 lei

Creditul contului 242 „Conturi curente în monedă națională” – 1500 lei

- Înregistrarea încasării contravalorii activelor vândute:

Debitul contului 242 „Conturi curente în monedă națională” – 50000 lei

Creditul contului „Creanțe cu efect financiar” – 50000 lei

La finele fiecărui an de gestiune, valoarea imobilizărilor financiare se reevaluează. La depistarea pierderilor de valoare a imobilizărilor financiare trebuie să se înregistreze contabil recunoașterea pierderii. Deprecierea imobilizărilor financiare necesită un cont separat precum 146 „Deprecierea activelor financiare pe termen lung” pentru activele financiare din clasa 14 „Active financiare pe termen lung” și 256 „Deprecierea activelor curente” din clasa 25 „Active financiare curente”, propuse mai sus. Recunoașterea pierderii din deprecierea activelor financiare se va reflecta prin formula contabilă:

Debitul contului 722 „Cheltuieli financiare”

Creditul contului 146 „Deprecierea activelor financiare pe termen lung”

Creditul contului 256 „Deprecierea activelor curente”

Spre exemplu, societatea „A” deținea 1000 de acțiuni la societatea „B” în anul 2017, cu valoarea de 50 lei/acțiune și sunt cotate la bursă. La finele anului 2017, valoarea la bursă a unei acțiuni este de 45 lei/acțiune. Înregistrarea deprecierei constatate se va reflecta prin formula:

Debitul contului 722 „Cheltuieli financiare” – 5000 lei

Creditul contului 146 „Deprecierea activelor financiare pe termen lung” – 5000 lei

Pentru astfel de situații pot fi constituite provizioane, evidența cărora se ține la conturile 426 „Provizioane pe termen lung” și 538 „Provizioane curente”.

În continuare ne propunem să examinăm situațiile cu privire la acordarea împrumutului.

Să presupunem că entitatea „A” acordă la 01.01.2018 două împrumuturi pe termen de trei ani, unul în valoare de 20 000 lei unei filiale și altul în valoare de 50 000 lei societății „B”. Rata

dobânzii anuale constituie 20%, care se va încasa anual, iar rambursarea împrumutului se va face la sfârșitul celor trei ani.

- Acordarea împrumuturilor pe termen lung:

Debitul contului 143 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți afiliate” – 20000 lei

Debitul contului 144 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți neafiliate” – 50000 lei

Creditul contului 242 „Conturi curente în monedă națională” – 70000 lei

- Calculul dobânzii anuale aferentă împrumuturilor pe termen lung acordate:

Dobânda anuală datorată de filială = $20\% \times 20\,000 = 4000$ lei

Dobânda anuală datorată de entitatea din afara grupului = $20\% \times 50\,000$ lei = 10 000 lei:

Debitul contului 143 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți afiliate” – 4000 lei

Debitul contului 144 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți neafiliate” – 10000 lei

Creditul contului 622 „Venituri financiare” – 14000 lei

- Încasarea dobânzii anuale:

Debitul contului 242 „Conturi curente în monedă națională” – 14000 lei

Creditul contului 143 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți afiliate” – 4000 lei

Creditul contului 144 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți neafiliate” – 10000 lei

- Încasarea împrumuturilor acordate la termenul de prescripție:

Debitul contului 242 „Conturi curente în monedă națională” – 70000 lei

Creditul contului 143 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți afiliate” – 20000 lei

Creditul contului 144 „Împrumuturi acordate pe termen lung în părți neafiliate” – 50000 lei

Există situații în care societățile comerciale, cărora li se acordă împrumuturi, să nu-și poată onora obligațiunile intrând în stare de faliment. În această situație valoarea împrumuturilor acordate nerambursate va fi trecută la pierderi.

În concluzie menționăm că, în practica contabilă pot fi întâlnite diferite cazuri cu referire la activele financiare. Pentru a putea fi contabilizate corect este necesară o bază normativă bine stabilită și niște indicații metodologice clar definite.

Din considerentul că Standardele Naționale de Contabilitate nu abordează foarte amănunțit acest subiect, ba chiar nu se referă direct la activele financiare, dar sunt generalizate în investiții financiare, considerăm necesar a se revizui prevederile SNC „Creanțe și investiții financiare”, care se axează pe compartimentul cercetat de noi și a se completa cu informații adăugătoare. Conturile contabile ce țin de activele financiare cer a fi introduse noi conturi ce ar defini clar elementelor acestora, la care ulterior să fie deschise subconturi în dependență de specificul activității entităților.

BIBLIOGRAFIE

1. IAS 32 „Instrumente financiare: prezentare”. Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), [online], Disponibil la: <http://www.mf.gov.md>
2. IAS 39 „Instrumente financiare: recunoaștere și evaluare”. Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), [online], Disponibil la: <http://www.mf.gov.md>
3. IFRS 7 „Instrumente financiare: informații de furnizat”. Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), [online], Disponibil la: <http://www.mf.gov.md>
4. IFRS 9 „Instrumente financiare”. Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), [online], Disponibil la: <http://www.mf.gov.md>
5. Planul general de conturi contabile, aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr.119 din 06.08.2013, [online], Disponibil la: <http://www.mf.gov.md>
6. SNC „Creanțe și investiții financiare”. Standardele Naționale de Contabilitate, aprobate prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr.118 din 06.08.2013, [online], Disponibil la: <http://www.mf.gov.md>
7. SNC „Prezentarea situațiilor financiare”. Standardele Naționale de Contabilitate, aprobate prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr.118 din 06.08.2013, [online], Disponibil la: <http://www.mf.gov.md>
8. Țurcanu, V. și Golocialova, I. Raportarea financiară conform standardelor internaționale, Chișinău: ACAP, 2015, 452 p.